

Wateroverlast in kaart

Niemand ziet zijn meubels graag rondrijven. Achter elk ondergelopen gebouw schuilt een persoonlijk drama. Een eerste stap om zulke drama's te voorkomen is de plaatsen kennen met risico op wateroverlast.

Vlaanderen heeft veel instrumenten om het overstromingsrisico te bepalen. Maak maar eens kennis met de NOG's, ROG's, POG's en andere MOG's die de gemeenten hierbij kunnen helpen. **CHRISTOPHE CLAEYS**

De mens neemt sinds enkele decennia steeds meer land in. Tussen 1980 en 2001 alleen al nam de bebouwde oppervlakte met liefst 66 procent toe. Ook veel natuurlijke overstromingszones werden ingepalmd door industrieterreinen, verkavelingen, wegen.

Door deze enorme toename van verharde, ondoorlatende terreinen krijgt het regenwater geen kans meer om in de bodem te infiltreren en wordt de ruimte voor de waterlopen almaar meer ingeperkt. Hierdoor vergroot het risico op wateroverlast op verschillende plaatsen aanzienlijk.

Een van de eerste stappen bij de bestrijding daarvan is het in kaart brengen van de effectieve overstromingen en de risico's op overstroming. Vlaanderen behoort bij de wereldtop op het gebied van kartering en modellering van overstromingen. Er zijn allerlei kaarten met informatie over overstromingen en overstromingsrisico beschikbaar. Hieronder geven we een summier overzicht.

Natuurlijk, recent, gemodelleerd en potentieel

De kaarten van de natuurlijk overstroombare gebieden (NOG-kaarten) tonen de gebieden die zouden overstromen als alle beveiligingsinfrastructuur, inclusief de dijken, rond de waterlopen niet meer aanwezig zou zijn.

De kaarten van de recent overstroomde gebieden (ROG's/DHM-kaarten) geven een beeld van de gebieden die in de periode 1988-2005 overstroomden. Ze zijn gebaseerd op allerhande beschrijvende en geografische informatie van verschillende

instanties en van verschillende kwaliteit. Ook verschillende gemeenten gaven de contouren van recente overstromingen op hun grondgebied door. Deze kaarten geven eerder een indicatie van de omvang van de overstromingsproblematiek in een bepaald gebied. Door een correctie op basis van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM) zijn ze bruikbaar op perceelsniveau. De streek rond Diksmuide bijvoorbeeld was van nature overstroombaar zowel vanuit de zee (groene gebieden



NOG's en ROG's rond Diksmuide (bron AGIV)

in het kaartje) als vanuit de waterlopen (roze en oranje gebieden). De recent overstroomde gebieden zijn beperkter (blauwe gebieden).

De kaarten met de gemodelleerde overstromingsgebieden (de MOG-kaarten) zijn opgemaakt aan de hand van modelleringstudies. Gemodelleerde waterlopen en doorrekening van maatgevende buien en stormen geven de overstromingsgebieden en de herhaalbaarheid van de overstromingen in deze gebieden weer.

De kaarten met potentiële overstromings-

gebieden (POG-kaarten) geven de zones weer die door een studie binnen het stroomgebied van de Schelde aangeduid werden als de meest geschikte gebieden voor inrichting van overstromingsgebieden. Deze overstromingsgebieden kunnen aangelegd worden in het kader van het Sigmaphan, waarmee de Scheldevallei zal worden beveiligd tegen stormvloed uit de zee. Hierbij werden zowel natuurlijke, fysische als sociaaleconomische aspecten beschouwd.

Doe de watertoets

Om te vermijden dat nieuwe bouwwerken het watersysteem in een gebied negatief beïnvloeden, moeten de gemeenten bij bouw- en milieuvergunningen de watertoets uitvoeren. Ze kunnen hiervoor stroomschema's en kaarten gebruiken die voor iedereen op www.watertoets.be beschikbaar zijn. De watertoetskaarten met overstromingsinformatie verschillen van de hierboven beschreven kaarten of zijn er een combinatie van.

De watertoetskaart over overstromingsgevoelige gebieden toont de 'effectief overstromingsgevoelige gebieden' en de 'mogelijk overstromingsgevoelige gebieden'. Voor de aanvragen van bouwwerken of constructies in de 'mogelijk overstromingsgevoelige gebieden' zal de gemeente wel advies moeten vragen aan de waterloopbeheerder, maar het advies zelf zal minder streng zijn dan in dezelfde omstandigheden in de 'effectief overstromingsgevoelige' gebieden.

De 'effectief overstromingsgevoelige ge-

Bij een gebouw gebouwd na 23 september 2008 in een van de aangeduide risicozones, mag de verzekeraar weigeren het overstromingsrisico te dekken.

bieden' (ROGo5DHM-kaarten) zijn de optelsom van de recent overstroomde gebieden en de gemodelleerde overstromingsgebieden (MOG-kaarten) van de onbevaarbare en de bevaarbare waterlopen. Voor de gemodelleerde overstromingsgebieden werd gerekend met zulke extreme omstandigheden dat de aangeduide overstroming statistisch slechts éénmaal per honderd jaar zal voorkomen.

De 'mogelijk overstromingsgevoelige gebieden' zijn de NOG's (exclusief colluvia, afzettingen onder aan hellingen door afstromend water), POG's en mijnverzakingsgebieden die buiten de effectief overstromingsgevoelige gebieden vallen. De gebieden met een harde bestemming op het gewestplan (woongebied, openbaar nut, dienstverlening, recreatie, bedrijventerreinen en andere infrastructuur) werden uit deze kaarten verwijderd. Deze harde bestemmingen wenst men immers optimaal te beveiligen tegen wateroverlast. Uitbreidingsgebieden en reservegebieden vallen wel onder de 'mogelijk overstromingsgevoelige gebieden', omdat er daar misschien nog bijkomende voorwaarden vanuit het waterbeheer kunnen worden opgelegd. De mijnverzakingsgebieden zijn de bodemverzakkingen in de omgeving van de vroegere Limburgse mijnsites. Zij zijn mogelijk overstromingsgevoelig, omdat er permanent pompen nodig zijn om ze van wateroverlast te vrijwaren.

Natuurrampenverzekering

Vanaf de eerste jaarlijkse vervalddag na 1 maart 2006 verzekert de brandverzeke-

ring woningen automatisch tegen schade door overstromingen. Elke brandverzekering eenvoudig risico moet voortaan een natuurrampendeckking bevatten. Ook als de overstroming niet erkend is als natuurramp vergoedt de verzekeringsmaatschappij geleden schade die binnen de natuurrampendeckking valt.

De federale regering keurde een afbakening van de risicozones voor overstromingen goed op voorstel van de gewesten. Bij een gebouw gebouwd na 23 september 2008 in een van de aangeduide risicozones, mag de verzekeraar weigeren het overstromingsrisico te dekken. Los van deze risicozones mag de verzekeraar nog steeds zelf bepalen een hoger tarief te vragen als hij een bepaald gebied (ook buiten de risicozones) risicovoller vindt. Het staat de klant dan vrij naar een andere verzekeraar over te stappen.

De kaarten met risicozones voor overstromingen die gebruikt worden in het kader van de natuurrampenverzekering, zijn de combinatie van de ROGDHM-kaarten en de MOG-kaarten voor overstromingen die om de 25 jaar voorkomen en die een overstromingsdiepte van minstens 30 cm halen. Deze kaarten zullen een kleiner gebied aanduiden dan de watertoetskaart voor effectief overstromingsgevoelige gebieden. Voor de watertoetskaart werd immers gerekend met overstromingen die maar om de honderd jaar voorkomen.

Overstromingen voorspellen

Met de overstromingsvoorspeller (www.overstromingsvoorspeller.be) voorspelt de Vlaamse Milieumaatschappij overstromingen vanuit de onbevaarbare waterlopen door de combinatie van neerslagmetingen, afstromingsvoorspellingen en metingen van waterstanden in de onbevaarbare waterlopen. De waterstanden en overstromingsrisico's worden er online weergegeven. Op www.waterstanden.be kan iedereen online de waterstanden van de bevaarbare waterlopen volgen.

Ondanks deze nuttige voorspellende instrumenten zijn het regelmatig nog de waterloopbeheerders op het terrein zelf (gemeenten, polders en wateringen, provincies en de Vlaamse Milieumaatschappij) die het eerst alarm slaan bij dreigend overstromingsgevaar. In opdracht van de coördinatiecommissie integraal waterbeleid (CIW) trachten de waterloopbeheerders deze instrumenten en de communicatie bij dreigend gevaar te stroomlijnen en op elkaar af te stemmen.

Christophe Claeys is stafmedewerker waterbeleid bij de VVSG

Voor de watertoetskaarten zie <http://www.watertoets.be>, knop richtlijnen voor toepassing, kaarten.

De kaarten voor de verzekeringen samen met de ROG- en NOG-kaarten vindt u op <http://geo-vlaanderen.agiv.be>, knop overstromingskaarten.



Meer informatie over wateroverlast, overstromingen en de bevoegdheden van de verschillende waterloopbeheerders vindt u in de pocket *Lokaal waterbeleid* (www.politeia.be).

ADVERTENTIE

CITY-MARKETING EN IMAGO-ONTWIKKELING



Een leuke slogan alleen is niet voldoende

Hoe kunt u mensen overhalen om in uw stad of gemeente te komen wonen, ze te bezoeken of er een onderneming op te starten?

- › WES helpt uw stad of gemeente om haar imago, aanbod en promotie optimaal te laten aansluiten bij de geselecteerde doelgroepen & stakeholders
- › WES stelt hiervoor een onderbouwd en toepasbaar plaatsmarketingplan op

Vrijblijvend meer info:

WES vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
T +32 50 36 71 36
F +32 50 36 31 86

www.wes.be
rik.dekeyser@wes.be

